

Előfizetési díj.

Vikre postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre	16 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy óra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Majelenik mindeuap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Főter 4-ik szám hóvá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

AZ ÉRTÉKESBÉ CZIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hóvá az előzetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hatszaz hasabozott garmond sor vagy annak teve 6 kr. Helyedij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakrabbi hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasensteint et Voigler (Wallischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapestben Haasensteint és Voigler hirdetés köz. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Budapestszervizator 5. sz. Braun Ede hirdetményi ügynöksége, Józsefstr 10. sz. 1. emelet

NYILATKOZÁSOK

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap

hatodik évfolyama harmadik évnegyedére.

A „Kelet” előfizetési ára:

Egész évre	16 frt
Félévre	8 frt
Negyedévre	4 „
Egy óra	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legcélszerűbben postai utalvánnyal alólirt könyvkereskedésébe kúldendők.

Nyolcz egyszerre bekúldott előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

STEIN JÁNOS,

a „Kelet” kiadója.

A porta és Románia.

Budapest, julius 19.

(A). A háboru nagy tragoediája immár második felvonáshoz jutott. Az első Srbia offensiv előnyomulásának teljes megihusultával végződött. Négy főponton igyekeket a szerb hadak török földre rontani, hgy ottan a szláv lakósságot föllázítsák, ngok pedig a stratégiailag fontos helyek birtokba vegyék. Sem az egyik, sem a másik czél nem sikerült; a támadás mindenütt visszaszorítottatott, a szerbek sehi sem egyesülhettek a lázadókkal, fontosabb posztókat csak Nis környékén vettek birtokba, de azokat sem bírták állandón megtartani. Ak-Palánka, Babina-Glva ma ismét török kézbe jutottak s a szerb seregek minden ponton saját hazájok följenek védelmére kénytelenek visszavonulni.

Most kezdődik a második felvonás. A tők fővezénylet szerb területre igyekezik átteni a csatát; most már a szerbek a háboru minden baját érezni fogják. Háron uton összesen legalább 60.000 ember léi át a határt s ugy látszik Alexinác könyékén akar egyesülni, hogy ott megvívjon a szerb hadsereggel, ha az útját mri állani, ellenkező esetben pedig a Morra völgyén át az ország belsejébe ha-

toljon s azt elárasztja. A porta rendkívüli erélyvel igyekezik a végső csapást mérni Szerbiára, mert legújabbban másnemű bonnyodalmak is fenyegetik s attól kell tartania, hogy Görögországgal és Romániával szintén meggyúlhet a baja.

Mindenekelőtt a román fejedelemség magatartása kelthet aggodalmat, minthogy Bukarestben már nem csak követelésekkel állanak elő, hanem a hadsereget is mozgósítják. Ilyen rendszabályt pedig sehogy sem indokol azon állítás, hogy a határőrzés és a semlegesség fenntartása érdekében történt. Romániát a Duna természetes határa választja el a háboru színhelyétől s így nincs mitől tartania, hogy a járvány 6 területére is át fogna csapni. Nehány ezer ember elég lenne bármilyen eshetőségekkel szembe szállani s ha Bukarestben mégis egész hadtesteket mozgósítanak, ezzel azt bizonyítják, hogy olyan czélokra törekvesznek, melyekről a román kormány sem hiszi, hogy békés uton elérhetné őket.

Egyébiránt már tudjuk azt is, hogy mire törekszik Románia s mire akar hadi készülődéseivel menni. Politikailag csaknem egészen fel akarja magát a porta souverainitása alól szabadítani, de ezen kívül még területi nagybodást is követel a Duna torkolatánál. Kíváncsi a portára még azon esetben sem lehetnének tulzotabbak, ha valami diadalra a háboru után emelné őket. Azért Konstantinápolyban, hol egyébiránt Románia józan és méltányos követeléseit készek kielégíteni, ezeket a tulzott óhajokat egyszerűen visszautasították, mire azután Románia a mozgósítással felelt.

Görögország szintén követi a jó példát s a maga részéről is engedményeket, területi nagybodást igényel. Sőt azt is mondják, hogy a királyné — születésére orosz nagyherceggasszony — minden áron háborut akar s férjét erőnek-erejével a szátság „szent” küzdelmébe igyekezik sodorni. Ha a nagyhatalmak csakugyan őszintén akarják a háborut localizálni, ugy Athenben és Bukarestben a béke ügyének rendkívüli szolgálatokat tehetnek. Tőlük függ a két kis ország kalandvágyát és rablási szándékát lehűteni s erős pressioval arra bírni őket, hogy szigoru semlegességet kövessenek. Ha a két tartomány akármelyike actióba lép, a politikai láthatár egyszerre el fog borulni, mert joggal azt hiendi a világ, hogy Románia vagy Görögország idegen ösztönzésre üzent háborut. Kíváncsok tehát s a hivatalos biztatások után valószínű is, hogy a külföld hatékony eszközökkel akadályozza

meg a román és görög kormányok actióba lépését.

— A keleti pestis ügyét a kormány — mint illetékes helyről értesülünk — a legébrebb figyelemmel kísérte, mihelyt az f. évi márcz. 12-én különösen Bagdádban s juniushan Perzsia némely helyén is kiütött. Megtétetett nemcsak minden intézkedés, hogy a járvány állását, kiterjedését és mozgalmát illető minden eseményről kormányunk tudomást nyerjen, hanem idejekorán kitelhető módon rendelkezett arról is, hogy a járványnak áthurcolása Európába megakadályoztassék. A járványnak — mely Bagdádban legnagyobb fokát a május 7—13-ig terjedő hét folyamában érte el, 400 betegülési és 330 halálozási esettel — behurcolását meggátlandó, konstantinápolyi nagy követünk utasítottatott, hogy az óvintézkedések megtételére Törökországgal, Perziával s az európai nagy hatalmak törökországi képviselőivel magát érintkezésbe tegye.

A nagyvezérnek azon kötelező nyilatkozata — hogy katonaszállítást vagy áthelyezést a járványhelyeken, az egészségi tanács bealegyezése nélkül eszközöztetni nem fog, megnyugtató volt ugyan; mindazonáltal a kormány a jogot fenntartotta, ily szállítmányokra nézve a kiszállítást Klekben megtagadni.

Egészen véve a porta részéről eddig tett óvintézkedések elégségeseknek nem bizonyultak, ugyanis Bagdád felé északra és részben délnek állítanak ugyan fel vesztég-intézetek: azonban kelet-, nyugat- és délfelé is a járvány terület a közforgalom számára szabadon látszott állani.

A járvány tovább terjedésének legnagyobb veszélye abban rejlik, hogy Mesopotamia járványos helyeinek lakosai tömegesen délfelé kivándorolnak.

Az említett nagykövet utasítottatott tehát, hogy kielégítő óvintézkedések megtételét s szigoru vesztégzár foganatosítását első sorban itt kívánjon.

Minthogy továbbá a Perzsiában egész éven át Kerbelára és Bagdádhoz egyéb szomszédos helyeire folytatni szokott zarándoklások okál tekintendők, ugy a pestis, valamint a ebolerának a zarándoklások által érintett vidékekben való kiütésének és elterjedésének lépések tetteket arra nézve, hogy a perzsiai kormány e zarándoklásoknak legalább a járvány tartamára való beszüntetésére, ugyszintén állandó vesztégintézeteknek Kirmandschah-ban s Mohammezzukban történendő felállítására indittassék.

izgatva dajkája fecsegése s a Jakab vak szerele által, azt sem tudta ugy szólva, hogy van miért szemrehányást tegyen magának. Most zavarában elpirult, mi előttm jó jének látszott, egy percig késett a felelettel s azután mintegy rögtöní érzelmétől megkapatva, Miethehez sietett s előtte térdre borulva, átölelte őt karjaival.

— Bocáss meg — szolt — nem tudtam mit teszek. Miért nem mondat nekem?

— Megmondtam volna, ha te is elmondasz nekem mindent bizalmasan, felelt Emilia, megölelve barátját s felemelve őt a földről. Ma reggelig nem tudtam, hogy Charlotte mennyire aljas és mennyire vétkes irányodban.

— Soha többé nem akarom, nem fogom őt viszonlítani! kiáltott fel hévvel Nives kisasszony.

— Felfogadja ezt valóban? Megesküszik reá?

— Esküszöm örök üdvösségemre!

— Esküdjék inkább becsületére. Az örök üdvösség soha sincs veszélyben mindaddig, mig csak egy percz van hátra még életünkben, melyben megbánhatjuk bűneinket. Az mindenesetre szép gondolat volt, hogy istent a vallás szolgál magasabbra helyezték, mint az emberek igazságát; de most nekünk csakis emberi lényekkel van dolgunk s csakis azzal kell foglalkozunk, hogy mi lehet hasznára, vagy ártalmára embertársainknak.

— Jól van, tehát becsületekre esküszöm, hogy soha többé nem akarok találkozni Charliettel, ámbár, hogy az emberi becsület, a mint azt értelmezni látszanak némelyek, nagyon felületes valaminek látszik előttem.

Kolozsvár 1876. jul. 21.

(B-n.) Nem kutatjuk, ha valjon megtartatott-e valósággal az ezen s más lapok hasábjain említve volt román gyűlés Fejérvártt; azt sem állítjuk, hogy abban államellenes törekvések kerültek volna felszínre, s azzal sem bibeldünk, hogy ha csakugyan megtartatott a gyűlés, ki vezette azt; mert egyfelől nem akarunk olajat önteni a tűzre, másfelől ugy hiszszük, hogy kormányunk éber figyelemmel kísér ez idő szerint minden mozgalmat s ha szükség, képes is, kész is csirájában elfojtani minden államellenes törekvéseket, mit eléggé bizonyít a Miletics és Stratimirovics elfogatása.

Örömmel merjük constatálni, miszerint a román értelmiség többsége naponta inkább kezd belátni, hogy hazánkban magyar és román polgárai egymásra vannak utalva, s ennélfogva alig lenne feltehető, hogy egy Axintye vagy Bálint, a 48-iki magyar-faló hősök még egyszer tul befolyásra jussanak a románoknál.

Azt azonban már nem mernők állítani, hogy a daco-román törekvések merőben megszüntek s ne lennének többen a románok közt, kik Romániát nagyobbitani szeretnék.

Miután pedig egy Daco-Románia felállítására csak ugy kockáztatná Magyarország területi épségét mint egy déli szláv birodalom kikerekítése, épen oly állam ellenes törekvésnek tartjuk egyiket, mint a másikat.

Jó jének tartjuk azt is, hogy Kolozsmegyke közlebbi gyűlésén, melyben a megyék kikerekítése végrehajtásával kibocsátott belügyminiszteri rendelet tárgyalatott, a megye román értelmisége is részt vett, tehát a mint látszik a passivitás kezd kimenni divatból.

Hire futamodott volt ugyan, hogy a gyűlést megelőző napon Trombitzás román nagybirtokos vezetés alatt egy román conferentia fog tartatni, melyben államellenes megállapodások fognak létre jönni.

Azonban mi a kolozsmegyei román intelligenciáról ezt fel nem tettük soha s e részben nem is esáldtunk.

Megvalljuk azonban, hogy megütököztünk a román intelligencia azon törekvésén, a midőn azt akarták keresztül vinni, hogy a belügyminiszter ur szólitassék fel, a megyék kikerekítéséről szolt törvény végrehajtásának felfüggesztésére mind addig, mig egy novella által igazságosabban ki nem igazítja e törvényt.

Sejditjük, hogy e részben újból a nemzetiségi kérdés játszott a fő szerepet, de mi azt hisszük, hogy a kikerekítési kérdést nem szabad nemzetiségi szempontból fogni fel, ha nem akarjuk, hogy kormányzatunkban a drágaság s a pontatlanság terhei alatt roskadozzunk ezu-

— Bizony ily hajóban többen eveznek, feleltm én. Megengedi kisasszony, hogy egy kis, ehelyütt nyoms is szükséges magyarázatot adjak e tárggyról?

— Szívesen meghallgatom, felelt Nives kisasszony, ismét leülve helyére.

— Tehát csak azt akarom mondani, édes kisasszony, hogy mikor e szó „becsület-érzés” nem elég tiszta fogalomnak tetszik valaki előtt, akkor az illető legjobban teszi, ha merőben visszavonul az emberi társaságtól s az emberekkel való közlekedéstől. Akkor aztán boldogító együttlétben élhet, csupán szent eszméivel elfoglalva és hogy egészen fel legyen mentve a mi fajta szegény halandók iránti kötelességeiktől, e végre lett feltalálva a zárdai rendszer, mely magányt és halgatagságot parancsol. Kegyednek ehcz nincs kedve, ezt tudom; és miután ez így van, tehát kegyednek, mulhatlanul szükséges, akár leány, akár férjhez ment nő akar lenni, akár a jótékonyaság gyakorlatának akarja szentelni életét, akár a rendes világi foglalkozásnak adni át magát, egy vezető, egy há tanácsadó, kit mesterül fogad el s ki megismertesse kegyeddel a társadalmi élettel járó kötelmeket. Kegyed, csak így magára, semmi jót nem fogna eszközölhetni, zárdai szobácskáját odahagyva, nem fogná fel teendőjét, mert megveti, méltóságán alólinak találja az élet gyakorlati oldalaira gondolni. Szüksége van lelki kormányzóra, ki honosítani tudja kegyed emberbaráti céljait, könyörületességi eszméit, vagy pedig egy jó férjre, ki figyelmöztesse kegyedet a helyes magaviselet szabályaira. Kegyed nemsokára betölti a huszonegy évet, kegyed csábítóan szép és ezt

tán is mindnyájan, a román születésű polgárok ugy, mint más nemzetbeliek.

Általában véve, ha azt akarjuk, hogy a megyék önkormányzata életrevalóvá váljék, fölr kell tenni a külön nemzetiségi conferentiák tartását, s a megyék minden ajku polgárainak együttesen kell előlegesen is megállapodniok a teendők iránt.

Nem tehetjük, hogy ezuttal kifejezést ne adjunk azon aggodalmunknak, miszerint legalább az eddigelő történektől itélve a nemzetiségi s más mellékes kérdések előtérbe tasztítása még sok akadályokat fog a törvényhatóságok kikerekítéséről hozott törvény végrehajtása elébe gördíteni.

Mindezekből mi azon tanuságot vonjuk ki, hogy a kormánynak igazságosan, de szigoruan kell eljárni nem csak a nemzetiségi aspirációkkal, hanem más magános természetű követelésekkel szemben is.

Bezáruk cikkünket azon meggyőződésünk ismétlésével, miszerint a dacoromán utopiák vesztettek ugyan erejükből, de merőben ki nem haltak, tehát nem fog ártani azokat továbbra is figyelemmel kísérni, s ha szükség szigoru rendszabályokat is alkalmazni. Általában: „videant Consules ne quid respublica detrimenti capiat”

A háboru.

A román kormány emlékirata az európai hatalmakhoz terjedelmes, gondall készítet okirat. Kifejti először is, hogy Románia mostani helyzete, a mint az a párisi szerződés következtében alakult, nem kielégítő. Románia nyert ugyan bizonyos önállóságot belügyeire nézve, de meg van fosztva mindazon jogok-és szabaddalmaktól, melyek okvetlen szükségesek arra, hogy egészséges nemzeti élet fejlődhessek. E helyzet folytonos nemzeti izgatásnak képezi forrását és a békére nézve oly veszélyt rejt magában, melyet elhárítani érdekében áll a hatalmaknak.

Románia ezután hét pontban formulázza a maga kívánatait; az első hat pont a porta és a fejedelemség kölcsönös viszonyára vonatkozik. Ha e hat kívánat teljesítettnek, akkor Románia nem névleg ugyan, de tényleg teljes függetlenséget nyerne. Románia többi közt azt kívánja, hogy legyen joga érmetek veretni és az idegen hatalmakkal szerződéseket kötni; e jogok, melyeket Románia de facto ugy is gyakorol már, most diplomatiailag szentesítettnek.

Románia azt kívánja, hogy az egész Dunadelta Tulcsán alól engedtesék át neki.

Románia ugyanis azon vonalat akarja határolni nyerni, mely a párisi szerződést megelőzőleg Orosz- és Törökország közt képezte a

tudja is, mivel csábító külsejét felhasználja arra, hogy segélyével napról-napra foganatosítsa, minden czélját és tervét.

Kegyednek, azon percztől fogva, hogy oly erősen tud hatni mások lelkiületére, nincs többé joga azt mondani: „Magam sem tudom, mit akarok, majd meglátom!”

Látni és akarni kell s pedig azonnal; férj és gyongyarátya között kell választania különben lehetlen a kegyed ügyét és eljárását komolyan venni az embernek.

— Hogyan?! — kiáltott fel Nives kisasszony s kemény szavaim hatásától egészen felindult állt fel helyéből; mit mond ön Chan-tel ur? mit kíván tőlem?

— Semmi mást, mint saját akaratának szabad gyakorlatát.

— De hisz épen! . . . ! akaratomat, nem tudom, hogy miből áll, Istentől várom erre a sugallatot.

— Ugy? tehát mindez ideig isten sugallatából követte el tetteit? Ő rendelte azt kegyednek, hogy Armond Jakab által szóktettesse el magát a zárdából?

— Nagybátyám! — kiáltott fel ezuttal Jakab, ön kicsikarta tőlem titkomat, vagy is felfedezte azt, azt hittem szent lesz az ön előtt, és ime most kinpadra feszt engem! Engedjen távozzom, megfúlok itt, vértanuságot szenvedek!

— Én nem hibáztatom őnt Jakab, ugy is el akartam mondani nagybátyjának mindazt, mit, mint látom, ugy is tudott már.

— Annival inkább, hogy azt bizalmasan mind elmondta fiamnak is, azon engedély hozzátételével, hogy velem is közölheti.

(Folyt. köv.)

„KELET” TÁRCZÁJA.

PERCEMONTI VÁRKASTÉLY.

Regény.

Írta:

SAND GYÖRGY.

Utolsó rész.

XIII.

(Folytatás.)

— A zárdabliek hitették el kegyeddel e óriási hazugságot?

— Nem, hanem Charlotte, volt dajkám, kel titokban gyakran találkoztam, ki azt állította, hogy Clermonthan, ahoz értő ügyvédől tárcsot kértett s ennek következtében intett, a bizzam azon türelmes elűzésében, melylyel a apácák és gyontatók várják nyilatkozatokat, az eskülettelre nézve. Épen nem fogják zlatni kegyedet, monda, hanem meg akarják elni, tévutra vezetni és egyszerre csak kintjenik: Az időpont eltelt, kegyed miénk az ejsz életre.

— S kegyed hitt-e Charliettnel?

— Hittem Charliettnel, mivel ő volt az egyedüli e földön, ki érdeklődött még sorsom

határvonalat; e vonalat a Szt.-György torkolat képezi, a Duna legdélibb ága; a párisi szerződés értelmében Bessarabiá déli része Romániához, illetőleg a még akkor délről Moldvaországhoz csatoltatott; Törökország és Moldvaország közt pedig a Kilia-torkolat (a Duna legészakibb ága) képezte a határt.

A román emlékirat panaszkodik, hogy Románia e szerint kizárattott a Duna leghajózhatóbb ágának (a Sulina-ág) birtokából, sőt mi több, a Kilia torkolatot illetőleg nem követték azon szokást, hogy a határt a csatorna közepe képezi, hanem az északi parton vonták azt úgy, hogy a szegény bolgár lakosság, mely jobbra halászatból él, kénytelen a törököknek haszonbért fizetni.

Ebből kitűnik, hogy a románok igen nagy dolgot követelnek, kezükbe akarják keríteni az összes Duna-torkolatokat, ez pedig európai kérdés.

A hatalmak közül még egy sem jutott valami megállapodásra e kérdésben, de az eszmessere valószínűleg már megkezdődött.

Milán fejedelemnél a „Daily News” harczterít tudósítójának pár nappal ezelőtt kihallgatása volt, melyről a tudósítót ezeket jelentti: „A fejedelem nagy, erőteljes, nagyon emlékeztet Napoleon herczegre, bár mozgékonyabb mint ez. Élénken beszélt a szerb népek egységéről. A boszniaiaknak, szerbeknek és hercegovinaiaknak egészen azonosak jellemvonásai, öltözetük, eredetük és keresztény hitük. Görögországra (?) s Szerbiára nézve lehetetlen volt tovább is nyugalmasan nézni a törökök által elkövetett kegyetlenségeket. A törökök Boszniából s Hercegovinából kiűzéseért küzd s ennek elérése előtt nem dugja hüvelyébe kardját. Élesen nyilatkozott Anglia magatartásáról, mely a török status-quo-nak, mint Oroszország ellensúlyozójának kedvez. Tagadta, hogy Szerbia győzelméből Oroszország hasznát húzna. A török uralom hazugság. Törökország csak a papíron létezik. Sürgősei is hazugságok. — Azt állítja, hogy legyőzte Lesjanint Zajcárnál, pedig a törökök ostroma háromszor visszaveretett. Azon nagyhangú kijelentéssel végzte a fejedelem, hogy Szerbia utolsó lehelleteig küzd a boszniai s hercegovinai keresztények felszabadításáért. A kérdés többé nem tartozik a diplomácia vagy alkudozások alá, hanem nemzeti kérdés. Ő csak a fel nem tartóztatható népkarat eszköze. Nagyon tiszteli Anglia közvéleményét s örvend, hogy az Szerbia és a keresztény fajok érdekében ismét a török elnyomás ellen fordul.

A gyzovai expedícióról a következő részleteket közli egy f. hó 13-áról kelt viddini levél:

Az expedíciót Fazyl pasa vezette, ki a legutóbbi bolgár fölkelés elfojtásával volt megbízva és fiatalága dacára (még csak 39 éves) már 26 ütközetben vett részt.

A szerbek helyre akarták ütni a zajcsári kudarcot és mindenképen török területre akarták a harcz színhelyét áttenni. De csak a portyázó csapatoknak sikerült a Timokon átkelniük és egész Viddin közelébe jutni. Szörnyű garázdálkodást vittek végbe; felgyújtottak több mint husz cserkesz helységet; a lakosságának menekülnie kellett; a ki a szerbek kezébe került, férfi, nő, aggastyán, vagy gyermek, mind halál fia volt. A bolgár helységeken fegyvereket adtak a férfiaknak és a ki nem akart a szerbekkel menni, azt felkoncolták.

Öt napon keresztül a törökök nem állottak utját a portyázó csapatoknak, mert Osman pasa hadtestét és a 2½ zászlóaljából álló viddini helyőrséget nem merték meggyengíteni. Fazyl pasa csak akkor indult meg, midőn a várt megerősítés, öt sriai zászlóalj megérkezett; ezekkel megindult a portyázó csapatok ellen, melyek mintegy 3—5000 főre szaporodtak már a bolgár, felkelők csatlakozása által. Gyzovanál voltak elsánczolva.

„Midőn megindultunk — folytatja levelező — már távolból láttunk négy helységet égni, melyeket a szerbek részeit pajkosságból, részeit a csatározások folyamában felgyújtottak. Minden felől jöttek már a cserkeszek, dusan megrakva zsákmánnyal és barmokat hajtva. Ez emberek bele mentek a falvak láng-tengerébe, hogy megmentsek a maguk számára, a mit még menteni lehet. A hol lopni, rabolni való van, ott a cserkesz nem ismer vesztélyt, se akadályt. Néhány piaster kedvéért feláldoz több emberéletet, nem törődve azzal, hogy barát-e vagy ellenség.

Utközben találunk néhány szerbet, kiknek fejei le voltak vágva; a cserkeszek kedvenc foglalkozása lett a fejlevágás, melyben a szerbek oly jó mestereik voltak. A rendes török katonaság nem követi a cserkeszek példáját és egyáltalán a török kormány már is sajnálja, hogy idehozta a vad hordákat, melyekkel már most maga se bír.

Gyzovába érkezve megtudtuk, hogy Kerim bey, a támadási csapat parancsnoka, már előtte való nap megtámadta az ellenséget Halvadsinél, kiszorította állásaiból Gyzovát, sőt utóbb innét is.

Ha Fazyl pasa még az nap délután megérkezett volna a várt féldandárral, akkor a 4—5000 főnyi szerb sereget a Duna felé szorította volna.

ritani és elfogni lehetett volna. De Fazyl nem jött meg és így Kerimnek be kellett érnie azzal, hogy elfoglalta Gyzovát.

Az ütközetből fenyelendő, hogy a szerbek parancsnoka rendkívül kitüntette magát, de a csata végén lelőtték lováról; a szerbek őt magát elvitték, de a lovon maradt táskában találtak egy levelet, melyből kitűnt, hogy a fiatal hős Gácsország egyik legelső családjából származik. A családot a levelező nem nevezi meg.

A Viddin körüli csatáról, mely 13-án vivotott, a következő részletek érkeztek:

Lesjanin e napon 4000 főnyi erősítést kapott, úgy, hogy hadereje körülbelül 15,000 főből állott. Ekként elég erősnek érezte magát arra, hogy a Timokon áthaladván, a Veliki-Izvor körül jól elsáncolt állásokban levő törököket megtámadja. Korareggel csónakokon és hidakon kelt át a szerb sereg a Timokon, a nélkül, hogy csak egy török őrszem állotta volna utját.

Lesjanin minden háborgatás nélkül felállíthatta támadó harczrendjét két oszlopban, melyek egyike az izvori magaslatok, másika Brske-Cuke a török hadállás oldala felé nyomult előre.

Az első oszlop már a törökök állásának háta mögé jutott, a nélkül, hogy ezt a törökök észre vették volna. Már meglehetősen közel jutottak a kiállított előőrsökhöz, midőn riadót fuvattatott a parancsnok s a véres harcz megkezdődött.

Osman pasa 22 zászlóalja közül csakhamar 17 zászlóalj állott tűzben hat lovasszáddal és 9 ágyúval. A törökök erős állásait elfoglalni rendkívül merész kísérlet volt a szerbek részéről, mely dacára a megkerülési manővernek, mely ügyesen lett berendezve, nem sikerült. A törökök jól irányzott tűze minden ponton visszavetette a szerbeket, kik 1350 halottat hagyván a csatatéren, kénytelenek voltak a délután folyamában a Timokon át visszavonulni.

Azalatt, míg Lesjanin a törököket állásaikból ki akarta vetni, ama szerb portyázó csapat, melyet Hassán bey Belgrádnál megvert, ismét átkelt a Timokon s Belgradsk felé nyomult. E portyázó csapatnak célja Bulgária fellázítása. A törökök azonban azóta tetemes erősítéseket kaptak s valószínűleg még egyszer meg fogják verni e portyázó csapatot, melynek akkor talán nem lesz kedve még egyszer átkelni a Timokon.

A Gyzova melletti csata, mely egy portyázó szerb csapatnál vivotott, szintén a törökök előnyére dőlt el. A törökök azonban megelégedtek Gyzova elfoglalásával s nem használták ki teljesen diadalukat, úgy, hogy a szerbek egész kényelmesen átkeltek ismét a Timokon.

A Timok melletti hadseregről jelentik, hogy az Zajcsár mellett tetemesen megerősített állásokba helyezkedett el. A Timok-menten létező sáncrendszer kiegészített. A folyón levő hidak elromboltattak s egyáltalában az eshetőleges török invasio tekintetében lehető akadályok készítettnek. Bregovo, Zajcsár és Veliki-Izvor mellett az átkelés a folyón, mint mondják, a lehetetlenséggel határos. Dacára annak, hogy Osman pasa, Fazyl pasa csapatai által megerősítve körülbelül 20,000 emberrel rendelkezik, a szerbek nem félnek a től, hogy e téren a törökök Szerbiába behatolhatnának.

A „Pol. Corr.” határozottan tagadja a két skupcsinai képviselő kivégeztetéséről szóló hírt s azt állítja, hogy épen a nevezett két képviselő volt a skupcsinában leginkább a háború mellett. A kivégeztetésről szóló hírt egyszerű koholmánynak nyilvánítja s azt mondja, hogy Zimonyból oly híreket kezdenek terjeszteni, melyekről még azt sem lehet elmondani, hogy jól vannak kigondolva.

A szerb csapatokhoz Bulgáriában és Boszniában az utóbbi napokban hír szerint 15,000 önkéntes csatlakozott.

Belgrádból jelentik, hogy Kis-Zwornikba a napokban nehéz ostromágyuk szállítottak. E napokban a Drina balpartján fekvő Nagy-Zwornik erő teljesen körül fog záróztatni. Ez erőben 2000 nizam, 1 csapat redif és 4 csapat basi-bozuk van.

Ragusából jelentik július 18-ról, hogy Metochia török helyőrsége éjnek idején, az összes szerelvény hátrahagyásával kivonult a városból, s egy közel fekvő sánc-táborba húzódott, melyet felkelő csapatok vettek körül.

Mult szombat a montenegrói Nevesinjét megszállották. A török helyőrség egy erődtett laktanyába vonult vissza, melyet a montenegróiak ostromolni szándékoznak. A Gackó felé vezető úton levő őrházak és kisebb erődök egyszerű felszólításra megadták magukat.

Mostart a Blagajban levő montenegróiak komolyan fenyegetik. Néhány nap előtt e városban alig volt helyőrség. A város mohamedán lakói, kik fegyverrel vannak ellátva, sáncokat készítenek a város előtt.

Gerizza mellett Sonasi közelében lázadó csapatok jelentkeztek.

Mukhtar pasa Serajevóból Mostar felé indult. Helyette Dornis pasa fogja a parancsnokságot átvenni.

A bulgáriai lázadást a törökök minden áron elfojtani igyekeznek. E hó elseje óta csak a Duna-vilajetben 2500 bolgárt fogtak el. Mindez azonban nem használ.

A török sereg háta mögött Dudulitza, Kraikvozi és Setzeintától kezdve egész Novosélg és Rakitintzig valamennyi falu fellázadt. A lázadás tervszerűleg történt. A lakosok mindenekelőtt egy vezért választottak maguknak, kinek engedelmséget fogadtak. Ezek azután a szomszéd falvak lakóival nagyobb csapatokká egyesülnek. A dunamenti falvak Filip, a niai sandsák felkelő Kostománof fővezére alatt állanak. E felkelő csapatok sok bajt okoztak már egyes kisebb török osztagoknak.

A felkelők összes száma 12,000 emberre tehető.

Macedoniában szintén bolgáriai lázadók jelentkeznek. Itt összesen alig 4000 főből álló rendes katona van. A cserkeszekben nem lehet bízni, mert azok nem engedelmeskednek tisztjeiknek s kényők-kedvők szerint rabolnak. A törökök rendkívül fel vannak izgatra a cserkeszek ellen.

Kaloterből a basi-bozukok a cserkeszeket kiűzték. A cserkeszek és basi-bozukok ki nem állhatják egymást, s a hol összekeverülnek, ott véres verekezés támad, mert nem tudnak a prédán megosztzkodni. Egy ily verekezésnél legutóbb 50—60 cserkesz és basi-bozuk öltött meg.

Konstantinápolyban, mint onnan jelentik, egy újabb államcsíny van készülöben. A török kormány tagjai ugyanis, mert azt látják, hogy a szultán a Valide, ennek lánya és férje: Dalmat pasa által is befolyásolva, meg akarják szüntetni azon régi institúciót, mely a szultán anyjának majdnem souverain jogokat biztosít. Ezen intézmény mellett, hogy igen költséges, nagyon sok bajt okoz az államnak, mert innen származnak a legveszedelmesebb celszövények. A Validét azonban nemcsak el akarják a palotából távolítani egész környezetével együtt, hanem egyáltalában el akarják őt zárni a szultántól.

A török kormány Rachman, a hírneves druz-főnök fiával alkudozik, ki 80,000 emberrel — mellesleg mondva legbiztosabb fajjal — készuak ajánkozott a szerbek ellen sikra állni.

Az egyiptomi alkirály 20,000 új szerkeztű fegyvert és 500 láda lőszert küldött a portának.

Legujabb.

Zágráb, július 19. Hírlík, hogy Strati-mirovicsot az államügyesség nem Mollináry rendeletére fogta el, hanem Tisza utolsó körirata értelmében internáltatott.

Kalafat, július 19. Ozmán basát a szerb sereg megtámadta s több órai véres harcz folyt köztük. A Widdinbe érkezett jelentések szerint a szerbek visszaverték. A törökök offensív-főllépésének még eddig semmi jele sincs. Azt beszélük, hogy a török vezérek egy másikra féltékenyek s Abdul Kérim basa azért nem engedi meg, hogy Ozmán támadjon.

Belgrád, július 19. — Szerb forrás. — Ma hivatalosan azt jelentik, hogy Lesjanin tegnap Ozmán basát megtámadta, s azt több órai heves harcz után állomásaiból kiverte. Kevés idő múlva a törökök megkísérlették elvesztett állásaikat visszafoglalni, de az időközben megerősített szerb sereg e támadást visszaverte s az elfoglalt posztókat megtartotta.

Ujvidék, július 19. Strati-mirovics nincs börtönben, a várost azonban nem hagyhatja el; eddig házi fogságban volt saját lakásán. Az államügyész, mint biztosan állítják, Strati-mirovicsot más városban akarja fogságban tartani.

Szerajevo, július 19. — Török forrás. — Minden szerb jelentés ellenében áll az, hogy Zwornik környéke meg van tisztítva a szerbektől. Panaszkodnak, hogy a törökök a halottakat nem temetik el jól, hanem csak beföldelik, mi által járvány támadhat.

Konstantinápoly, július 19. Jól értesült körökben beszélük, hogy a magas porta a kleki kikötő bezáratása ellen erőlyes tiltakozást fog emelni, mivel az említett kikötő használatát neki fennálló őszedések biztosítják.

Belgrád, július 19. Az utolsó népfölkelés összes eredménye a timoki hadsereghez küldetik. A Timoknál minden látszat szerint közel van az elhatározó ütközet. Néhány nap óta számos török fogoly van elhelyezve az itteni várban.

Mostar, július 19. Határozottan valóban, hogy a montenegróiak kapuk előtt állának. Csak annyi igaz, hogy egy Nevesinyétől

hátrahagyott montenegrói csapat támadást kísérelt meg, mit azonban a török őrség erőlyesen visszavert.

Zimony, július 19. A Timok vize kiöntött. A tervezett s legközelebb kiviendő támadó műveletek eddig ez akadályozta meg.

Zágráb, július 19. A bosnyák menekültek küldöttséget küldtek Mollináry tábornagynak, hogy egy betűt sem ignak nyilvánosság elé hozni, nem bocsátják a harczterre. Ezek egyikétől alkalman vt több érdekes részleteket megtudni, melyek sietek a lap tisztelt olvasóival közölni.

Belgrád, július 19. (Hivatalos) Lesjanin seregének egy osztálya e hó 18-án megtámadta Ozmán basa hadtestének egyik szárnyát. A szerbek által bravúrral folytatott több órai makacs harcz után a törökök három sáncból elűzték, mivel azonban a törökök tekintélyes erődtést nyertek, e sáncokat ismét visszafoglalták.

Berlin, július 19. A „Provinz. Corresp.” a porosz landtagba történő új választások idejét előreláthatólag októberre teszi, a birodalmi gyűlési választásokat az alsóház és a birodalmi gyűlés formális felosztása fogja megelőzni.

München, július 19. A kamra többsége megsemmisítette a regensburgi és szulbach-i választásokat, hol három szabadelvű választott meg.

Róman lapok szemléje.

A „Gaz. Transilv.”-ban Baritiu G. a r. c. státusgyűlésről ír, s úgy találja, hogy mióta a r. c. vallás nem uralkodó vallás, azóta a catholikusoknak is sokat kell lételeikért küzdeniük, azért jónak látták elfoglalni Cavour azon elvét: szabad egyház a szabad államban. Innen a sok tervezet, tanácskozás, gyűlés. Mindenek pedig gyakorlati eredménye: semmi. S mindez miért? mert el akarnak nyomni minden szabad mozgást, magát a kereszténységet is, nem levén szükség semminemű vallásra. A r. c. épen mint a g. catholikusok igen sokat fáradoztak, hogy alapjaikat kéhez kapják, de különböző okokból az nem sikerült, nem azért mert az állam azokat a tulajdonosok megkördzése nélkül kölcsön vette. Hiába most minden beszéd, mert azt mondják: fizetést adunk a papoknak, így hatalmukban lesznek, s szakálókna fogva tartjuk őket, különösen titeket tolvaj dákorumok! Az iskolákat? azokat mind kivesszük kezetekből, ide a pénzlet, csinálunk mi nektek iskolákat, a miyeneket már csináltunk Hátszegvidéken Koos Perencz és társaival. S hát miért nem hagyják a rom. catholikusoknak, hogy ők kezeljék vagyonukat? Azért, mert az országot adósságba süllyesztették s nem maradt egybeelzálogosítani való, mint a rom. catholikusok vagyona, melynek egy részét elzálogosítani, a másik részét eladni akarják, mert ha ezt nem teszik, akkor jönnek a hitelezők, s elveszik az egész országot. Inkább veszessen tehát a vallás, mint a haza.

Ugyan e lap azt mondja, hogy midőn 1848-ban az ország e szavaktól viszhangzott: szabadság, egyenlőség, testvériség, a horvátok és szerbek voltak az elsők, kik gyűlölettel utasították el maguktól a szabadságnak e nemét s azt felelték: a minket illető szabadságot mi fogjuk magunknak kivívni; a ti pöffeszkedő kegyelmeteket megvetjük. Ez időben a Lajthánul hasonlóképen felelték az osztrákoknak az olaszok és csehek. Kossuth és társai ekkor azt mondták az oláhoknak és szlávoknak: „Mindnyájatokat összezuzunk”. Tisza a mult évben utánozta Kossuthot, midőn dr. Politnak azt mondta: „Össze fogunk zuzni”. — Már ekkor megmondattk Tiszának, hogy olajat öntött a tűzre. Ma még az isten kegyelméből uralkodó monarchák se merészelnek oly hangon beszélni a néppel, mint a hogy merészelt beszélni egy magyar miniszter. A déli szlávok feleletét formula-ra látja e két szóban: „polgári háború”. Nekik azonban ez nem kell, mert meg van győződve, hogy a népek békés és alkotmányos uton céljokat itten el fogják érni.

A „Telegr. Rom.” bukaresti levelezője azt állítja, hogy dacára azon híreknek, mint-ha Oláhország mozgósítaná hadseregét, ottan a legnagyobb nyugalom és csend uralkodik. Elősméri, hogy az ügyek nem legjobban haladnak, de azért nem fognak verekedni. A szerbeknek, valamint a törököknek ők jó barátjai. Ők függetlenek, s ki akadályozná, hogy Oláhország ne legyen királyság, ha ezt proklamálni akarják. Az eshetőségekre azonban készen állanak, s a mozgósítás csak annyira terjed, hogy pár ezer ember Kalafatra megy, az oláh terület semlegességének megőrzése végett. Az eszme, hogy Oláhország részt vegyen a szerb háborúban, népszerűtlen, mert az oláhok inkább a törökökkel szövetségnek. A törökök az oláhokra nem lehetnek veszedelmesekek, a szerbek azonban, igen. Ha az oláhországiak a harczban részt fognak venni, jakkor biztosít mindenkik, hogy egész Európa karddal kezében mozgásban lesz kelet felé. Mindaddig, míg a párisi szerződés fenn lesz tartva, s a garantizozó hatalmak a harcztól távol maradnak, Oláhország csak a belsejével foglalkozni. Mindenesetre jól meg fogják fontolni, miért harcolnak.

Külföldiek a harczterren.

Stuttgart, július 7-én.

A württembergi királyság r. c. több katonatiszt stratégiai tapasztalatszerzés végett a szerb hadmenetet kíséri akárván Belgrádba utazott volt, azonban dacára adó becsület-szavuknak, hogy egy betűt sem ignak nyilvánosság elé hozni, nem bocsátják a harczterre. Ezek egyikétől alkalman vt több érdekes részleteket megtudni, melyek sietek a lap tisztelt olvasóival közölni.

Belgrádban egy egész legió sporter van különféle elterjedt francia s angol lapoktól küldve (Figaro, Gaulois, Debats, Ripel, Agence Havas, L' Illustration, Times,AILY News, Herold, stb.) valamint a württembergi katonatisztoknak, így ezeknek még kevésbé sikerült az engedélyt kieszközölni a szerb főhadiszállásra való menetelre, csupán a „Leipzig. Illustrirte Zeitung” rajzolója részesült e kegyelményben, magát mintegy önkényes fogságú; alávetve szentül ígérve, hogy csak rajzolni írni pedig egy szót sem fog.

A szerb főhadparancsnokságok e szigorából következtetni lehet, hogy ik e rendszabályok által ki akarják kerülni yózelmi hazugságaiknak leleázását s hogy ők maguk sem igen bíznak a sikerben, mert ha a dolgok ellenkezőleg állnának, nem volna nek e titkolódzása.

Hajmár a szerb híreket előre nélkül hogy még olvastuk volna hazugságoknak tekintjük (okunk lévén erre) a sereg idegenreporter sürgönyeiben sem igen bizhatunk, mert tekintetük kell venni azt, hogy ezek sem a szerb nyelvet nem bírják, sem az ottani viszonyokat nem ismerik s e mellett nem is lehetnek szemlélőtandú az ottani eseményeknek, kénytelenek a forrást illetőleg azzal beérni, a tit a szerb atyafiak jónak vélnék velük közölni. Mint a visszatért tiszték mondják, vannak szerb ágensek, kik gyártott gyözelmi hírekszoztak elterjeszteni s ilyenek az idegentudósítók is bőven ellátják; a Times leveleze beátrván, hogy ezek közlésével lapjának nem almai nagy szolgálatot tesz, megkísérelte az gyes szerb vidékekre hatolni, de elfogva kísért mellett Belgrádba visszahozatott.

Mint azt egyébként is az edgi hírekből kivehetük, nagy ütközet még nem volt. Döntő csata csak akkor vivotnék, ha minkét részről a sereg zöme kerülne actióba, de egy ilyen döntő csatát a szerbek kerülni látszanak s tagtájuk inkább az, több kisebb hadseregre osztva a török hadsereg egyesülését megdállyozni, részekre forgásolni: ki akarják enőgva a törököket fárasztani s időt nyerni arra, hogy a török birodalom elégedetlen alttvalt fölkelésére s velük való egyesülésre bírják.

Ezalatt azonban a török kormány is hatalmasan hozzállt a fölszereléshez az összes tartalékokat zászló alá hívta, öntéses csapatokat szervez s a hadiköltség fedezésére nyilvános aláírást bocsátott ki, mely ár eddig is szép eredményt mutat ki, ép úgy ígyver alatt vannak már a kisázsiai muzulmánok; s hajó s vasuti közlekedés csak hadi célokra szolgál, maga a főváros pedig egy nagy táboz hasonlít, melyben sok élelmiszer s fegyver van összehalmozva.

Ezek után legkisebb kétségnek sem lehet azírát, miszerint Törökország legrövidebb idő alatt egész hatalmát ki fogja fejni a szerbek vakmerőségének kellő megfenyítésre; ezekre esik vissza a felelősség is a se kegyetlen vérengzésért, melynek színhelye na annyira a harczter, mint inkább a védtelen dékek, hol a fellázított féktelen vad elemek a muzulmánok részéről ép úgy mint az ellenező oldalról a gyámoltalan ártatlan lakosok a legborzasztóbb kegyetlenségeket s kínzókat követik el.

Legutóbb Bulgáriából vettünk híreket; ha mindjárt muzulmánok kivetté is el ezen embertelenségeket, nem lehet azért a török kormányt felelőssé tenni, mert ez ne csak hogy nem rendelt elmassacrét, de megagya szigorúan katonáinak a védtelen népséget mindezt kímélni; e borzasztó állapot azonban mintegy szükségképen magával hozta a hadviselés két ily műveletlen s fanatikus népség között, a felelős az embertelenségért ennek folytán mindig az marad, ki a háorut jogos alap nélkül provokálta.

Philantropicus szempontból a hajtandó azért, hogy sikerüljön a törököknek a zadást minél előbb leverni; igaz, miszerint ekkor a török kormány a bünrészek szigorú mefenyítésével fogja a komor képeket gyarapítani de ebben inkább meg lehet nyugodni, mint az érintett borzasztó állapotnak további megradásában.

B. d' Arny Sádor.

A föld körülutazása.

„Wiend” postahéjon, 1876 jún. 26-án. (Vége)

A táncz vigan folyt le s színe 12 óráig tartott — ez alatt és hosszasan ez is, mindketten, Maurer Misi és én, a hajó k egy magasabb pontján, a napnak lementén, a hajó

gerben yünörködtünk. — s van-e egy szép csendesiyári estvén a tengerrel elragadóbb látvány midőn a vándor utas szülőföldje, szép bazája, ó barátjai és kedveseitől a messze távolban az égen pompázó hold és csillagok fényárja áal tündéresen megvilágított végtelen tenger sima viz-tükrén, az éjnek titokteljes csendjén, a szemei előtt elterülő látványok legszelikén, legtelhetetli a magasztosan szépfölt méltasult tekintetét, midőn a biztos kéz által vezetett ép és erős hajó lassan szeldeli a tajtékzó hullámokat: ilyen percekben, a leg-hiteltetlenebb is lehetetlen, mindebben a mindehat alkotó kezét fel nem ismerni, lehetet- a természet ezen sajátosság és varázstestje- szépségtől érintetlen maradáni! Ezen hátárta- lan télegen, a természet ezen nagyszerű tem- plomának óriás ivetett kupolája alatt a felvett benyomások folytán — az érzék és gondolat, az akat és értelemnek fel kell szállania a magasba! Ki nem hisz nekem, az tegye ki magát: ezen benyomásoknak s ha ezek sem vol- nának képesek öt lelkesíteni, akkor jót állók értelemhatással fog rája lenni ezen magas- zatos észlelő szép képnek — a borzasztóan szép ellentét: a vihar és fergeg dulta elem fel- bősűségében.

Másokon tett tapasztalatból mondom ezeket

Következő napokat is az előbbiekkal egyfolyón változóknak szép és sűrű ködös idő- ben töltöttük, a köd által gyors haladásunkban erősekká válnak; 25-én délelőtt al- kalmunk volt a láthatár szélén a magyarorszá- gi parták látni morganájához hasonló széplé- tüneműt látni; sokan azt képzelték, hogy az New-oundland szigete, mely mellett előha- lunk de egyik utitársunk által felvilágosítva, meggyőződünk a valóságról, hogy New-Found- land nem lehet, minthogy főnyitortái miatt 100 nértöldnyi távolságban kell előtte elha- ladnunk, a partok mintegy önyire emelkedtek ki a tóból és részben sűrű erdővel valának borítva.

Sz. G. igen tisztelt barátomnak különö- sen izázm tett felhívása folytán, röviden meg- jegyzem, hogy Hamburg és New-York között a kőnbség az időszámításban 5 órát és 55 percet tesz, mert ha az ember nyugotról ke- let felé a földet körülhajózza, egy egész napot és 24 órát nyer é; megfordítva ép annyit vesz is.

Junius 27-én östve felé megérkezünk San Hook előtt, a hol a tengerből nagyon kitűl Richmond és Hamilton firtok között a kőstőbe jutva, horgonyt vetettünk, minthogy másnap reggel 6 órakor az orvost kellett be- várni; kinek a kíváncsiorlát meg kellett vizs- gálni; ennek megtörténte után egy rövid óra alatt megérkezünk Hobokenbe, a hajók álló- máslyára — (a docks-okba)

A new-yorki tengerből a legszebb lát- vány egyikét nyújtotta, mit életemben vala- ha lttam. Jobb felől Long- és balról Staten Tsal magaslati hezúdnak el; erdőborította zöld akarájukkal, szép kerteikkel és villáikkal, a sőt-kék tenger vizével és a háttérben New-Yoripoppant nagy kiterjedésű városával, mely árbo, erdővel van szegélyezve; az élénk élet, az ékező és induló nagy gözösk és vitorlás hajó köztük egy-egy hadihajó is, nagyszámu kis hór local-gőzösk, melyek szokatlan sebes- séggel haladnak a hajók előtt el, és New-Yorilegymástól nagy távolságban fekvő he- lyein a közlekedést fentartják; mindez együtt és abosszu tengeri út utáni szerencsés meg- érkeés fölötti öröm, az általa okozott nem minnennapi felindulás után, mindenkre egy bizonyos magasztos benyomást tett.

A hajóról leszállván, miután málbáink a leggyöbbs rendszerséggel megvizsgáltattak, Kőkenből, mely New-York egyik külvárosa, egyis steamer-en átmentünk New-Yorkba, és ágget's hételben ütöttük fel sátrunkat.

Jövő levelemben New-York és környék- ről nemkülönb a függetlenségi nyilatkozat százados évfordulója alkalmából junius 4-én tartandó ünnepélyekről fogok írni, a város már is erőbb és nagyobb zászlók ezreivel van fel- díszve.)*

Mathachich Sééthall Ferencz.

BELFÖLD.

Kézdívásárhely, 1876. július 17.
(A kásonjakabfalvi borviz és fürdő.)

Tisztelt szerkesztő ur!

Szíves engedelmből és alkalommal ismét felszem igénytelen tolatom, hogy becses lap- jába néhány sorral megismertessem bércecs ha- nek „Székelyföld“-jén levő egyik legjobb borizét és ugyancsak a legsikeresebb gyógy- eriekek közé tartozó kies környéki fürdőjét.

Nem értem a csaknem (!) nagyvárosi ké- nyemmel dicsekvő Előpatakát, Tusnádot és Bozékot, mint a hely, és a mely sorrendben ezek fürdők külföldi vendégeik által emleltetni és itogattatni szoktak, hol az éven át szerzett asórt, görvélyt és podagrát (melleleg mond-

va: aranyat is) elkurálni szokták, hanem szó- lok Csik gyönyörű hegyeinek legdélőbb s mond- hatni legszelidebb völgykörölatában rejlt kis kásonjakabfalvi borviz és fürdőből.

Ezen fürdő, mely erős bűdösköves jodos és vasas borvizét egyetlen hőköpűből, de rop- pant gazdagon ömlő három, különböző vegy- tartalmu és izü forrásból nyeri s ezen vízzel két napi járőföldre a szélrózsa minden irányá- ban boldog, boldogtalant, szegényt s gazdagot egyenlő dúsán lát el, mert mindenki által köz- tetszéssel fogyasztatik, (csak az a kár, hogy ezeje nem tartós) jelenben nyolcz fedett és egy nyílt tetejű fürdőszobával, 3—4 jókora bérhá- zsal, fődött sétányyal és egy vendéglővel van — (ugy, a hogy) — ellátva.

Ezen helyiségekben a scrophulás és hű- léses nagy ideggyengeségen szenvedő közönség üdülést többnyire, hanem kényelmet, időtöltést, szorakozást ilyen ritkán s akkor is csak egy nyér, ha elhagyatottságukban önmagukhoz fo- lyamodnak s egymásnak szereznek azt.

Vendéglőjén s egyetlen ujjában épített bérházát kivéve a többiek sivár, lakálytalanok, korcsmárosa drágán fizettetett, de azért elég sovány ételein kívül rosz boránál egyébbel nem tud szolgálni.

Fürdő-szobáiban a szigorú fakádak felett ugyancsak ott díszlegnek a falakon keresztül- von az épület elején roppant hosszú gémi szivattyúval és gőzkazánál összekötött cifra csapos réz csók, melyekből a vendég meleg, vagy hideg vizet bocsátna kádijába, ha volna, de azért mégis csak egy, mint anno 1-ben tü- zesített kövekkel melegítik a fürdővizet, kádját 40 krba számítva.

Pedig ezen fürdő gyönyörű helyen van; környéke lombkioszoruzta hegyekkel van szegé- lyezve, borvizé — kivált a forrásnál élvezve meglepő hatással van mindenkre — igen ha- mar eszébe juttatja az illetőnek, hogy beh jó, ha az ember olykor egyedül lehet; fürdőorvo- sa és fürdőbiztosza udvarias, erőlyes és eszes ember s vidéken keresztül a fürdőhöz barátság- os és szolgálatkész falvakon át jó karban tar- tott út vezet; vendégei is hazánknak nem egy intelligens és vagyonos családját képviselik, kik daczára a nagy világ új divatu fürdőiben szereshető comfornak, nem idegenkednek ezen áldásos viznek gyógykőrebe seregelni; hanem azért a fürdő kizárólagos tulajdonosát méltósá- gos Balási Lajos urat a vendég sereg végte- len unatkozása annál kevésbbé bántja, mert örvend azon tudatnak, hogy fürdőjén az em- berek mentve vannak minden lélekzró megle- petéstől, vészes tüdőrontó tánczolásról s még a „közák“ nevű billiárd játéktól is, mert ő gon- doskodott arról, hogy az illetőknek fürdőjén nehogy megengedessék a grassálás, eltiltván onnan mindenféle hirdapot, zenészt és teke- asztalt.

Egyébiránt valljuk meg az igazat, hogy ott bizony valami még is csak van ezek- ből, mert ott van a „kugli“ ennek létezését an- nál kevésbbé lehet eltiltóni, mivel a kissé szerényebb vendégnek, ki nem kívánja társa- ságát „minden ember“-re ráerőszakolni, egész nap van alkalma tanulmányozni mellette, hogy mily hasznos erény az önmegtartózkodás.

Tennap f. hó 16-án pedig azon is jól mulattunk, hogy miképen sikerült három Alim- pias táborabeli — (legalább egy nétek ki) suhancznak egy csimpolyával és két dorombbal, s vagy négy-öt „O du liber Augustin“-féle végtel- lenül rosszul tudott notával felszerelre a für- dőbirtokos urnak fürdőjére kimondott zenetül- mást kijátszani; hanem a három kaszkapakerü- lőnek valóban roppant hálával kell tartoznia az illető hatóságoknak, hogy olyan ép, egészséges tagbaszadt fizző létékre nem szorítja őket valami munkára, hanem így engedi velők a drága időt és a miveltebb egyének zenehallá- sát pusztítani.

Hanem azért menjünk Kásonjakabfalva — illetőleg méltóságos Balási Lajos ur fürdő- jére, mert, ha nem menyünk, mi is majd ak- kor vesszük észre vesztésünket, mint a k-ja- kabfalviak fürdőjökkel s Balási urral szemben, mikor a kevés költség mgkiméltése végett a nagy haszonról lemondottak.

Württembergi.

Belső-Szolnokmegye bizottsági gyűlése.

Deés, 1876. jul. 16.

(Folytatás.)

Most következett a „nemelyi törvény- hatóságok területi szabályozásáról“ szóló 1876-ik évi XXXIII t. cz. életbelép- tetése céljából belügyi m. kir. minister ur ál- tal a Szolnok-Doboka megye határszélvöl- nalnak megállapítása tárgyában e megye kö- zönségéhez intézett fenthivatolt leiratának tárgya- lása. Evvel kapcsolatosan olvastattott Kóvár- vidékének folyó hó 8-án a kikerekítés tárgya- ban tartott közgyűlésének az ügyben hozott határozata. E határozat szerint Kóvárvidéke összes községeit Pribékfalva, Magosfalva, Kol- czer, Pusztá-Hidegkut, Hagymás, Lapos-Koltó- Katalin, Szaszar, Kis-Bozinta, Ó-Bozinta és Kapnikbánya községek kivételével; melyek Szathmármegyehez valóának csatolandók, Szol- nok-Dobokamegyéhez óhajta csatoltatni.

A megye állandó-választmánya az eddigi Belső-Szolnokmegyéből Entrádám, Lúska, Pri-

lop és Csepán községeket. Besztercze Naszód- megyéhez csatolandóknak javasolja. A megmara- dó 191 községhez Dobokamegyéből Balázsháza, Gálgo, Kendermező, Kettősmező, Örmező, Rá- kos, Tihó, Egreghalmás járásbeli, Csáki-Görbő, Magyar-Derzse, Tüzes, Kalocsa, Kecskébát, Komlós-Ujfalu, Magyar-köblös, Laptelkei Pán- czéles, Réceza-Keresztur, Füzös-Szentpéter, Szótelke, Vajdaháza és Völcs, Páncsólsebjárás- beli, Alsó-Tök, Doboka, Esztény, Felső-Tök, Heszát, Igricza, Kecsed, Kecsed-Szilvás, Kendi- Lóna, Kis-Iklód, Kis-Jenő, Losárd-Maró, Nagy- Iklód, Onok, Poklostelke, Szarvas-Kend (Csür- falva) Tóthfalu, Tótör, Vizsoltás, Dobokajá- rásbeli, Dellő-Ápáti, Boncz-Nyires, Magyar-Bor- zás, Buzsa, Császári, Czege, Czepte, Erdőszom- batelke, Feketelke, Melegföldvár, Göcz, Ka- por, Kékes, Kétely, Kis-Deveser, Kötke, Má- por, Mikola, Mohaj, Nagy-Deveser, Noszoly, Oláh-Vásárhely, Pujon, Szász-Zsombor, Szeku- lár, Szentegyház, Szent-Gothárd, Szépkényerű Szent-Márton, Aranyos, Szent-Miklós, Vasas- Szent-Ivány, Veregyháza, Vics, Buzajársábe- li, Arokalya, Bódón, Pellak, Kentelke, Kerlés, Sajó-Keresztur, Sajó-Magyarós, Sárvár, Sajó- Szent-András, Szász-Csege, Szász-Encs, Szász- Máté, Szász-Móricz, Szász-Uj-Ös, Szász-Ujfalu, Szász-Szent-Jakab, kerlésjárásbeli, továbbá Kő- várvidékéből: Aranymező, Kis-Borszók, Bűdös- pataka, Csokmány, Csula, Dióspataka, Drága- kum, Kis-Körtvélyes, Kőtelemező, Laczkonya, Magura, Kápolnok-Monostor, Ploppis, Preluka, Russor, Szurdok-Kápolnok és Vád, Kápolnok- monostori járási, Kis-Buny és Buttyás nagy- nyíresi járásbeli, Karulya és Kovás, nagysom- kuti járásbeli községeket s végül Szamos-Ujvá- és Szék törvényhatósági jogvesztett városokat, melyek a törvény értelmében is már ez uj me- gyékhez osztandók Szolnok-Dobokamegyéhez csa- totlatni javasolja.

E javaslat szerént Szolnok-Doboka- megye állana: 332 községből, 3 rendezett tanácsú városból, összesen mintegy 212 ezer lélekkel.

(Vége köv.)

A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Budapestén július 21. 10 ó. 30 p. d. e.

Érkezett, július 21. 10 ó. 50 p. d. e.

A harezteren semmi fontosabb ujság. A montenegrói csapatok hátrá- ni kényszerültek Mostárnál. A külállamok Románia ismert ki- vándságát elfogadhatlanoknak nyil- váníták.

Feladatott Budapestén, július 21. 11 ó. 20 p. d. e.

Érkezett, július 21. 11 ó. 55 p. d. e.

Erős török haderő csoportosul Mostár körül, a várat a monte- negróiak nem támadják meg, mert a trebinjei őrség megerősített. Románia a mozgósítás iránt kiadott rendeletét visszavonta s a kormány a kamarának bejelenté- ezt, valamint elismerte kötelezett- ségét Adakale semlegességének vé- delmére és élelmezésére.

Czetinjébe az oroszok száz ezer rubelt küldtek.

A szerbek hirdetik győzelmü- ket s állításuk szerint Lin és Si- vát közt a novivárosi sánczokig űz- ték a törököket.

A külügyministeriumban nem tudnak a porta tiltakozásáról a kleki kikötő elzárása ügyében.

Decazes rosálja, Oroszország inopportunsnak mondja Románia követelését.

A szultán maga akar a had- sereg élére állani.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1876. július 21.

— Nagy Julcsa k. a. tegnap lépett fel utoljára a „Falu rosza“-ban, mely egyuttal jutalomjátéka is volt. A t. vendég Finum Ró- zist mutatta be az alkalommal, még pedig igen sikerültén, főképen szép, érzelmeteljes dalait illetőleg, melyek a szépszámu közönség egyen- kiut megtapsolt, sőt kettőt ismételtetett is. A t. vendéget első kilépésekor hosszú tappsal s egész virágözönlén fogadta s azzal az obajjal bucsuzott el, vajha minél előbb ismét láthat- nók a t. vendéget a kolozsvári színpadon. A többi szereplők közül mindegyik a szokott ver- velle játszott; de a legelső helyet mégis Kas- sai classicus Gonosz Pistája foglalta el. Egy másik Gonosz Pista (Ujházi B.) a nézőtérrel kíváló érdeklődéssel kísérte a mi kitűnő bak- terünk minden mozdulatát s látszott rajta, hogy hatalmas versenytársat ismert föl benne. D. Eibenschütz Mari assz. Boriskája ma sokkal sikerültebb, gondosabb alkotás volt, mint első alkalommal s még az egészen drámai részle- tekben — p. o. az ér melletti jelenetben — is eltálatla a kellő hangot, ugy, hogy már tegnap közel állott ahoz, hogy Boriskája a leg- jobb legyen eddigelő a mi színpadunkon, a mi — reméljük — még egy-két előadás után bi- zonyosan meglesz.

— Nyári színházunk nyomorult vi- lágitása tárgyában nem fojthatjuk többé vissza szavunkat, mert az mégis csak szégyen, ahogy színházunk van világítva a nézőtérben. Hiszen

kérem emellett még arra is föl kell fegyvere- ni az embernek a szemét, ha szomszédját akar- ja megnézni; hogy pedig egyik oldalról a má- sikig terjedjen kímélő tekintete: ez örületés kísérlet volna abban a pisánkoló háromnegyed homályban, mely a nézőtérnek nevezett űrt lombán betölti. Mint tudjuk, e silány fénynek s illetőleg fénytelenységnek a csővezet rosszsa- ga az oka; azt is hallottuk, hogy a gázyár megígerte annak kicserélését; s végre az is tény, hogy a szükséges új csövek már rég megérkeztek is. Mi az oka tehát, hogy a gá- zgyár felügyelője máig sem rakatta le még azo- kat; s mire való a közönséget azzal a nyomo- rult világítással bosztantani? — „Több világó- ság, több világosság!“

— Bogyó Alajos ur, a nagyváradi szintársulat társaságát, tegnap óta Kolozs- vártt időzik.

— A buza-utca felirata a commu- nitáshoz. „Bár évek óta gondolkozom, még sem birom kitalálni, hogy mivel érdemelhettem ki a városi hatóság ama borzasztó mellőzést, megvetését, melynek naponként inkább és inkább ki vagyok téve. Mert nem elég, hogy a bordélyházak régóta mintegy hivatalosan területre vannak szorítva, hanem ujjában a város más részéből kifüstölt, kiültött aljas lebutjok is ide vannak utasítva. „Veres, kék, Zöld lámpa“, „uj Pest“-is s nem tudom még miféle czimeket viselő bűnbarlangokban, a rend- őrileg eltiltott zenét reggelig tartó éjjeli ék- telen ordítások pótólják békés polgárim éji álma bölcso-daláknak. Kívánczem ember emlé- kezett óta nem volt javitva, pedig a közelmúlt években itt tanyázott fickuerkek és otromba om- nibusok vasas nehéz kerekai oly mély árkokat mélyesztettek belém, hogy még a falusi faárló paraszt targonczájával sem mer azokra menni; ha pedig valaki becseletesjáromlív téved ide, az a döcögős miatt épén tengeri betegséget kap, lé- vőn különben is esőzések után a mély gödrök- ben békanyállal színezett több rendbeli zöld ten- ger; hanem vannak itt magas trágya hegyek is, melyeket különösen az országos vásárok al- kalmával a torda utcában állomásozó falusiak éjjel nappal feszitelenül emelnek a falak mellé és az utca közepére, a mely miatti szégyen- letükben az épén szemben levő kegyesrendiek templomát őrző kőszentek folytonosan lesütött fejfel állnak, és melyek ellen egy háztulajdonos hibán hozatott Északamerikából vas falakat. Itt van, a bordélyházakkal való testváriség mi- att, a királyi méntelep, melynek épületes mu- tatványait a collegiumba és lyceumba erre já- ró nagymenyű tanuló ifjúság óra száma za- vartalanul bámulja, lévén a kapu mindig nyit- va, vagy ha be is van téve, de oly czikczak- kos, mint egy megrongált pókhlód. Van azután egyik sarkon egy elporlott vályog halmon, a tulajdonos által fennem emlegetett Apafi időbeli tetőzet, mely szomorú állapotom annyira el- búsulta magát, hogy minden kis viharál, vas- tagabb hőesénél vagy az éjjeli ordítózkó lár- májával felvert levegő rázkódástól folytonosan leomlással s az arra járók agyonütésével fenye- get. És ha már ennyit elmondtam, elmondom még azt is, hogy a szappanutezai tűzfészekből csak annyiban különbözöm, hogy közlemben nemcsak a Szamos, de egy árva patak sem foly, kivéve a rendes és rendkívüli utcazi árkokban megpeshedt pocolyalevet, mert az egyetlen szí- vatyus kút területem, mely hivatva lenne vízzel ellátni, január 1-től december 31-ig rendszeren felmondja a szolgálatot. Kérem tehát a Tekintetes communitást, tanácsot és rendő- séget, vegyék figyelembe keserves panaszi- mat s ha nem is segítnek bajaimon, de legalább igérjék meg, hogy segíteni fognak majd, majd ... a török szerb háború után. Alázatos szolgálja a szegény árva buza-utca.

— A „Gaz. Transilv.“ a k.-fehérvá- ri román conferentiáról hozott legelső tudósítá- sunk megozafolásával foglalkozván, érdekesnek találjuk erre vonatkozó czikkéből curiosumké- pen a következőket közölni: „Mi nem conspi- rálnak, nem tudjuk mire conspiráljunk, eldö- deinként nem tanultuk meg a complotok tar- tását; ez a magyarok professioja. Mi csak egyet tudunk: hogy nemzedékéről-nemzedékre meg- tartjuk a balázsfalvi esküt, melyet 40,000 lé- lek, nem az éj sötétében, hanem fényes nap- pal, a szabad ég alatt s egész Európa hallat- tára tett le. Nektek pedig férfiak, névszerint Simonnak és Jánosnak Krakóból, Jánosnak Tordáról és neked Máté (Bálint) Simoról, Po- pu Jánosról, Ráti Jánosról és Nikola Máthé- ról van szó. Fordítók.) azon barátságos tanácsot adjuk, hogy akárhová utaztok, nézzetek jól ma- gatok körül, válasszatok ki a helyet, holalusz- tok, s az asztalt, hol esztek, mert a kolozsvári conspirátorok mindenre képesek s ti mindnyá- jan, mint tudjuk, családapák vagytok.“ És ily stílyban szónokol a Gazetta két hasábon keresz- tül fennem kérkedve a balázsfalvi eskü iránti hűségével. Jó volna, ha meggondolná ez alatt a Gazetta, hogy ez eskü, mely az unio merev tagadását is magában foglalja, sokkal rosszabb vért csinált a magyarok közt és sokkal nagyobb kárt okoz a románoknak, mint bármiféle con- ferentia okozhatna.

— Felhívás. A helybeli torna vívoda helyiségben a nyári szünidő alatt, kik torná- szatra óhajtanak járni, felhívának, hogy ma- gukat mielőbb irassák be a fenirt helyen. Ha- vi díj 1 frt.

— Hymen. Imecs Ignác, dévai fiatal ügyvéd, f. hó 16-án vezette oltárhoz Kompolthy Cornéliá kisasszonyt, kis-solymosi birtokos Kom- polthy József fiatal szép leányát. Az esketési szertartás után, melyet a vőlegény testvérbátyja Imecs Fülöp Jákó gymnasiumi igazgató vége- zett, a boldog ifjú pár Székelyföldre utazott.

— A sz.-udvarhelyi állami főreálta- nodánál ürességen levő mennyiség- és termé- szettani tanszékre a vallás s közoktatási m. k. minister ur által Hlatky Miklós az ara- di főreáltanoda rendes tanára nevezetett ki.

— A dévai állami reáltanodának, mely az 5-ik osztály megnyitásával a főreáltanodák sorába lépett, a vallás s közokt. m. k. min. ur megengedte, hogy a „főreáltanoda“ czímet felvehesse.

— Pályázatok. A décsi polgári fiu- és felső leányiskolában a rajz és írástanítói ál- lomásra pályázat nyitottatott. Évi javadalma 400

frt. — A folyamodványok aug. 20-ig benyuj- tandók Boér Károly tanfelügyelőhöz. — A n.-szabani m. kir. pénzügyigazgatóság kerü- letében két adóhivatali ellenőri állomás betöl- tendő. — Somkerék községében az állami elemi népiskolában a segédtanítói állomás el- nyeresésért aug. 20-ig pályázni lehet. — A bes- tercezi kir. törvényszék melletti ügyészség- nál üressébe jött, s 1000 frt fizetés, 200 frt szállásbér s 300 frt működési pótlékkal egybekötött alügyész állomásra pályázat nyit- tott. — A felügyelőket képező selmezi bányaiskolán 16 kincstári tanuló évenkénti 150 frtnyi ösztöndíj élvezetével felvétetik. — A f- bányai bányászati tanodán 10 ösztöndíj, 150 frtjával üressébe jött. — A n.-várad i kir. jogakadémánál az egyháziújs, s az európai és magyar jogtörténet tanszékére pályázat hirdet- tetett.

— A szász-kereszturi evang. egy- házhoz tartozó fűiskolának, a dr. Schwab rend- szere szerint való iskola-kertté alakítására, a a földmívelési m. k. ministerium az állampénz- tárból 100 frtot engedélyezett.

— Az erdélyi románok irodalmi férfai érdemeikért lettek kitüntetve. A „Monitoru- lu ofic.“ közli, miként Károly Románia fejede- me Cipariu Timotheus balázsfalvi kanonikusk s Baritiu Györgynek az irodalom terén szer- zett érdemeik elismeréséül, az első osztályu „bene merenti“ érdemlelt adományozta.

— Szabó Lajos brassói kir. tszéki bírora a botfalvi vámos hídánál a vámszedő re- lőt s öt és birótársát megsebesítette. A váms- sedő elfogatott.

— A nagy-enyedi ev. reform. tanító- képezdénél az ezen évi tanképesítési vizsgálatok szeptember hó 15-én reggel 8 órakor kezdődő- leg fognak megtartatni. Előállani szándékozők életkorukat, alkalmatásukat, tanulmányaikat kitüntető okmányokkal felszerelt folyamodásu- kat bérmentve küldjék be alóírt igazgatóságához augusztus 31-dik napjáig. Később jelentkezők folyamodása nem vétetik tekintetbe. A nagy- enyedi ev. ref. Bethlen-főtanoda mélt. és ngs előjárósága megbízásából, Nagy-Enyed, július 18. 1876. Elekes Károly, természetrajztaná- r, mint a tanítóképezde ideiglenes igazgatója.

— Előpatak, Málnás és Tusná- ra naponként tömegesen érkezők vendégek. Az időjárás igen kellemetes s így e fürdők még tömegesebb látogatásnak fognak bizonyára ör- vendeni.

— Jótékonyozó sorsjáték hu- zásának elhalasztása. A magyar tszti árvaik javára rendezett sorsjátéknak f. é. július hó 3-ára tervezett húzása a pénzügyminiszte- rium engedélye folytán csak f. é. november 3-án fog megtartatni.

— Felső-Fehérmegye lakóinak ós- szes létszáma 57,522. községeinek száma 74. E 74 községben létezik 102 iskola, 122 tani- tóval. E 102 iskola közül 1 állami, 11 közsé- gi, 90 pedig felekezeti. A tankötelek gyerme- kek összes létszáma 8266, ebből tényleg az elemi népiskolába feljár 5202, az ismétlőisko- lába pedig 1735. Tehát föl nem jár az isko- lába 1329. — Fogaraszvidék lakóinak összes létszáma 7610, a községek száma pedig 71. E 71 községben létezik 96 iskola, 138 tanítóval.

— Humanismus terjedése a vá- gőhídon. Az ókrók bárd által megőletése már elavult dolog s ujjában „vágó maszk“ vagyis más néven „homlokötővis“ nevű eszközt használnak erre, melynek az állat fejét felté- tele által annak megőletése rögtön s csaknem fájdalom nélkül eszközölhetik. A fővárosi vágó- hídon Ráth főpolgármester, Kammermayer, több tanácsos s nagyszámu közönség jelenlétében most kísérlettek meg először ezen eszközt. — Első alkalmazása nem nagyon sikerült ugyan s a szegény állatoknak, melyek tanulásra vol- tak szánuva, sokat kellett szenvedniök, azonban látszott, hogy ezen módszer mégis észszerű- ben alkalmazható, mint az eddigi eljárás.

— A „Századok“ VII. füzete gazdag tartalommal most jelent meg. Kiemelendő Frak- nó önláló kutatáson alapuló s igen csinosan irt czikke Verbőczyról a mohácsi vész előtt. Tha- ly Kálmán Szinyei művét ismertetí s Acadáy Ignác igen alaposan fejtegeti „Arneht“ legu- jabb művét Mária Terézia uralkodásáról — ki- emelvén a ránk vonatkozó legérdekesebb passzus- a híres Kollár nagy sensatit és elkeseredést okozott könyvének történetét. Kisebb „közlesei Nagy Ivántól (Tököllyről egy magyar emlékirat/ s Nyárádvölgytől (Egy ötvös szerződés a XVII. századból) vannak. E mintaszert folyóirat bő- vebb ajánlgatása fölsősleges. Megemlítjük, hogy aug. és szept. hóban — a társulati szünidő miatt — nem jelenik meg.

NYÁRI SZÍNHÁZ

III. bérlet 3. szám.

Kolozsvártt, szombat július 22-én 1876.

Vizváry Gyula ur a budapesti nemzeti színház

tárgya első és utolsóelőtti vendégfelleptőit:

STERN IZSÁK

a házaló zsidó,

vagy:

Egy a mi néptükből.

Életrék 3 szak.

Kezdeté fél 8 órakor. Vége fél 10 után.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről

Julius 20-án 5% Metaliques 66,10 frt. Kamat —. 5% Nemzeti kölcsön 69,30 frt. 1860 ki államkölcsön 112,75 Bankrésze- nyek 8,68 Hitelrészvények 146,40 London 126,85 Ezüst 10170 Cs. kir. arany 5,92%.

— Napoleon'or 10,07 100 mark német é- r-tékü 62,10

Urbéri kötvények: Magyarországi 74,50. Temesi 73,50. Erdélyi 73,25. Horvátországi 83,50.

Felelős szerkesztő: Békésy Károly.

Cs. Cuj-Napoca.

Árlejtési hirdetmény.

A főmértékegyenlőségügyi miniszteriumnak folyó évi június 23-án 18,308 szám alatti rendeletével a kir. törvényszék, kir. ügyészség és kir. járásbírók helyiségein és börtönein, nemcsak Tordaváros városháza épületén, a legszükségesebb közművi, asztalosi és ácsmunkai kiigazításokat engedélyezvén, erre nézve **folyó évi augusztus-hó 3-án délután 3 órakor**, a kir. törvényszék elnökségénél árlejtés fog tartatni.

Ezen kijavítások költségvetése 2381 frt 10 kr-ra van előirányozva, mely összeg kikiáltási ár is leendő, — vállalkozni kívánók ezen összeg 5%-át készpénzzel mint bántópenzt letenni kötelesek. Szabályszerű és kellően felszerelt írásbeli ajánlatok is elfogadhatók.

A kiigazítási tervek a kir. törvényszék elnökségénél, a hivatali órákban mindig megtekinthetők.

A tordai kir. törvényszék elnökségétől.

Tordán, 1876. július 18-án.

DAMOKOS ANTAL,
kir. törv. elnök.

(268)

Erdélyi pincze-egylet Kolozsvártt,

bel-tordautza 5. szám

mint kereskedelmi részvény-társaság kitűnő borai,

eredeti árakban és legjobb minőségben,

alább felsorolt városokban s uraknál vannak bizományban.

Budapest: Testory Antal.
Bécs: F. C. Lészay, Fleischmarkt
12 im Hofe.

Brassó: Pórr Testvérek.
Borsók: Ávéd & Káldobó.
Baróth: Debitzky Mihály.
Debrecen: Gerébi Fülöp.
Fogarás: Papp István.
Gyula: Ferenczi Alajos.
Gyergyó-Szent-Miklós: Czifra
Ferencz és fia.

Hamburg: Testory Antal.
Hátszeg: Izikutz Antal.

Kézd-Vásárhely: Benkő Testvérek.
Lugos: Palkó Károlyné.
Miskolc: Pasteiner Ferencz.
Nagy-Szeben: J. B. Misselbacher
és fiai.
Nagy-Várad: Janky Antal.
Nagy-Enyed: Czirner József.
Szász-Régen: Dietrich Samuel.
Székely-Udvárhely: Veres Ferencz.
Seps-Szent-György: Antalffy Lajos.
Ségesvárt: J. B. Misselbacher.
Temesvár: Bábusnik Ágoston.

(301)

TÜZI FA RAKTÁR

Kolozsvártt, a vasúti indóház mellett,
az ugynevezett petroleumgyár helyiségen.

Van szerencsém tudomására hozni, hogy én a fent jelzett helyen fa-raktárt állítottam; a fa 2 meter széles, 170 centimeter magas és 1 1/2 meter hosszú hasábokból van összerakva, mely mennyiség megfelel 1 1/2 régi ölnék,

ennek ára: **14 frt 50 kr.** ott helyt,

15 frt 70 kr. a házhoz szállítva.

Czédulát válthatni saját lakásomon, fapiaczsr 2. szám, a hol is nevezett fából minta-ölek láthatók.

Tisztelettel:

SZENTJÁNOSI FERENCZ.

(93)

Beküldetett.

(9-*)

Matico-befücskendés Grimault és társa gyógyszerészekől Párisban.

A hűdös-tályások gyógyítására összehúzó, gyakran veszélyes befűcskendéseket használnak, amelyek gyuladást s a részek megszüllését okozzák.

A párisi orvosok 12 év óta előnyt adnak a matico-befücskendésnek, mert ély gyorsan mint biztosan hat, a nélkül, hogy káros következményeket volna.

Ezen, a perui matico-növényből készült, a folyások gyógyítására régóta alkalmasnak elismert befűcskendés után a beteg néhány nap alatt megmenekszik kellemetlen állapotától.

(300)

MEDGYESEN

„HOTEL zum SCHÜTZEN“

9 vendégszobával,

1876 október 1-jétől fogva

bérbeadandó.

A feltételek KESZLER THERESE tulajdonosnőnél Medgyesen megtekinthetők.

Épen most jelent meg

és kapható **STEIN JÁNOS**

könyvkereskedésében Kolozsvártt:

FALI TÁBLÁR

az elemi rajztanításhoz.

Rajzolta Felméri Mózes.

A használatukhoz szolgáló vezér-fonalat írták Kozma Ferencz és Felméri Mózes, sz. kereszturni áll. tanítóképzési tanárok.

A nagymértékű vallás- és közoktatásügyi miniszterium által 1875. — 28,924 szám alatt ajánlva. Ára 6 frt.

Postán küldve csomagolás és fuvarlevélért 15 kr.

A nevezett művet a sajtó a legkedvezőbben fogadta. A „Néptanítók Lapja” 1875. évi 23. számában, hol a miniszteri ajánlat is közöltetik, az mondja róla, hogy a **tanmenet megállapításában oly helyes pedagógiai tapintat vezérelte szerzőket**, melytől elismerésünket annál kevésbé tagadhatjuk meg, mint hogy a különböző elemi rajztanítási rendszerek nagy tömkelegében — annyira után nem lett volna nehéz elvédenők. A **stigmographiai rajzok mellátása** az elemi fokon már magában véve is nagy érdem. Az átmenet a stigmogr. rajzból a szabadkézi rajzra eléggé előkészített, s tehát ezen oly sokak által betölthetetlennek hitt űr a két fokozat között eléggé át van hidalva, a mi által ugy bizszuk a **stigmogr. rajz legkonokabb ellenel is le lesznek fegyverezve**. A gyermekek elé szánt mintalapoktól a falitáblákig már jelentékeny módszertani haladás van. Mindezek folytán bajos lenne leg alább azon egy érdemet elvitatni a Kozmák művétől, hogy az jelenleg házag-nál és mint ilyen hivatalban van jó szolgálatokat tenni a népiskolai rajz-oktatás ügyének. Mindezek után melegen ajánljuk ezen rajztanítási művet népiskolánk számára. A kivitel elég szabatos és izékes. A nyomdai kiállítás pedig Stein J. nyomdájának becsületére válik.

A „Székely Tanügy” 1875. 17-lik számában részletes ismertetést közölve egy műszaki tanító tollából, s a többek közt a vezérfonalról azt mondja, hogy „az nem követel művészi tehetséget a tanítótól, hanem megadja a tananyag megtanítására a részletes utmutatásokat, melyek szerint **oly tanító is képes a rajzot sikeresen tanítani, kinek tehetségeit e tantárgyban kiképezni alkalmat nem volt**. A ki a stigmogr. módszert ismeri, bizonyosan előnyt fog adni ennek a népiskolában a több módszerek felett, s bizonyára érdemül tudja fel e tábláknak, hogy a **rajzoktatást e módszer szerint kezdik**. Nagy reményünk van, hogy így vezetve a rajzoktatást, annak **dús sikere elmaradhatatlan lesz**. Ez életrevaló taneszköz, ha tanítótársaim körében méltó pártolásra talál, nagy lendületet fog adni a népiskolai rajzoktatásnak.

A „Prot. egyházi és iskolai lapok” mind ugyanezen előnyeit emeli ki e műnek s melegen ajánlja az érdeklettek figyelmébe, s általában minden intézetbe, hol elemi rajztanítással foglalkoznak.

A „Hon” 1875. évi dec. 18-diki számában szintén igen ajánlólag ismertet. „Az elemi rajztanítás — mondja — nálunk mindeddig csaknem kizárólag német minták után történt, s így csak **örvendetes nyereségnek tekintjük**, hogy e téren magyar emberek is tesznek kísérletet. Szerzők módszere a stigmographiai, s szabadkézi rajz kombinációjában áll. Szerzők az általános pedagógiai elveket megtartják, s mindenek felett az egyszerűségre jobban ügyelnek, mint rendszeren szokott. Nézetünk szerint e módszer teljesen helyes.

Szerzők módszerük megvilágítására oly vezérfonalat írtk, mely világosság és teljesség tekintetében páratlanul áll. mint pedagógiai munka is kiváló figyelmet érdemel.

TÁBLÁZATOK

a régi mértékeknek új méter-mértékekre és viszont való átváltoztatására és az árak átszámítására.

Hivatalos kútfők alapján
Második bővített kiadás.

Ára 20 kr.

Tartalom:

1. Az új mértékek felosztása és elnevezése.
2. Bécsi öl, láb, hüvelyk és vonal átváltoztatása méterekre.
3. Méterek átváltoztatása bécsi öl, láb, hüvelyk és vonalokra.
4. Ezeknek árszámítása I. II. III. IV.
5. Bécsi rőf átváltoztatása méterekre.
6. Méter átváltoztatása bécsi rőfre.
7. Ezeknek árszámítása I. II.
8. Bécsi mérő átváltoztatása hektoliterre és literre.
9. Liter és hektoliter átváltoztatása bécsi mérőre.
10. Ezeknek árszámítása I. II. III. IV.
11. Liter és hektoliter átváltoztatása bécsi kupa és akóra.
12. Bécsi kupa és akó átváltoztatása liter és hektoliterre.
13. Ezeknek árszámítása I. II. III. IV.
14. Bécsi font és lat átváltoztatása kilogramra.
15. Kilogram átváltoztatása bécsi font és latra.
16. Ezeknek ár átszámítása I. II. III. IV. V. VI.

Erdélyre nézve különösen fontos:

17. Erdélyi véka átváltoztatása hektoliter és literre és viszont
18. Erdélyi veder átváltoztatása hektoliter és literre és viszont.
19. Táblázat a tűzifának köbméterekbe való kirakására.

Ára 20 kr. előre beküldendő 22 kr-ért bérmentesen küldetik meg.

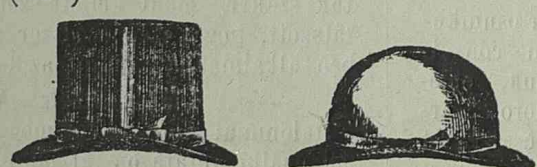
Távirdai gép- és kapcsolástan

A posta- és távirda intézetnél alkalmazottak használatára.

50 kömetszetű ábrával.

Írta SZÉKELY ISTVÁN magy. kir. távirdatiszt. Ára füzvel ft 60 kr.

(143)

A legnagyobb kalap és cipő raktár

(22-*)

CSAPÓ SÁNDOR

NAGY BAZÁRJÁBAN

a főtéren, a „Nemzeti szálloda” alatt,

férfi- és hölgy-czipők dús raktára

minden versenyt kizáró minőségben és **jutányos árban.**

Legdúsabb választéku, minden európai divat szerint készült, a legelső gyárakból való

férfi-, női- és gyermek szalma- és szőrkalap-raktár

és minden kigondolható diszárú, **szokatlan olcsó árban.**

FRANCZIA és BÉCSI SZODAVIZ készítő gépek 3/4 1/2 2 kupa nagyságban 9 frtól 16 frtig.

Az üzlet régi nagyszerűsége nem változott!